

PUISNIIDU JA PUISKARJAMAA VÄÄRTUSTE HINDAMISANKEET

Fennoskandia puisniidud, Natura elupaigakood 6530*; Fennoskandia puiskarjamaad, Natura elupaigakood 9070

Esita ankeet hiljemalt 1. oktoobril.

Toetuse taotleja:	
Ala nr:	Ala suurus (ha):
Pärandniidu nr:	Natura kood:

A. Taustinfo ala kohta (vajalik vastata ankeedi esmakordsel täitmisel või muutuste esinemisel järgnevatel aastatel!)

Ala taustinfo annab ülevaate niidu seisundist ning aitab mõista, mis on hooldataval alal hästi ja mida saaks teha paremini. Hindamisankeedi täitmise juhend on leitav LIFE-IP Loodusrikas Eesti projekti kodulehelt.

A1. Kirjuta ala praegune ja/või ajalooline nimi kui on teada

<i>Lisa nimi või nimed.</i>	Praegune nimi:	Ajalooline nimi:
-----------------------------	----------------	------------------

A2. Millist hooldusmeetodit Sa alal kasutad ja mis kuupäeval hooldamist alustasid?

<i>Jooni alla ja vajadusel täpsusta.</i>	Ei hoolda (täpsusta põhjus):	Niitmine	Karjatamine (märgi karjatüüp ja karja suurus):	Muu hooldusmeetod (täpsusta):
Märgi tänavuse hooldamise algusaeg:				

A3. Kas rakendad alal mitmekesist majandamist?

<i>Jooni alla.</i>	Jah	Ei	
<i>Jooni alla kasutatavad võtted.</i>	Segakarjatamine, puhkeaasta jätmine, karjatüübi vahetus (ajaline või ruumiline), karjatamiskoormuse vaheldamine, hooldamata laikude jätmine, hoolduse algusaja varieerimine. Muud rakendatavad võtted:		

A4. Kui pikalt on ala olnud hooldatud?

Märgi aasta, millal ala hooldamist alustati:
Kui ala on vahepeal olnud hüljatud, millal ja kui kaua:
Milliseid taastamistegevusi on ala vajanud:

A5. Kas ala hooldamine on keeruline või lihtne? Kui ei ole lihtne, vali loendist hooldamist takistavad tegurid.

<i>Jooni alla.</i>	Väga keeruline	Keeruline	Osaliselt keeruline	Lihtne
<i>Jooni alla takistavad tegurid.</i>	Puuduv või kehv ligipääs alale, keeruline suhtlus naabritega, loomade pidamine raske, töövahendite ja masinate nappus, tööjõu puudus, ajapuudus, ebapiisav nõustamissüsteem, toetussüsteemi jäikus, ala liiga kauge asukoht, ebatasane pind, järsk nõlv, kivid, kivihunnikud, kännud, kiire võsa juurdekasv, puude madalad oksad, pehme pinnas, liigniiskus, märjad lohud. Muud takistavad tegurid:			

A6. Milline on Sinu hinnangul ala üldseisund (keskkonnatingimused ja elurikkus)?

<i>Jooni alla.</i>	Väga halb	Kasin	Rahuldav	Hea	Väga hea	Suurepärane
Kui oled märganud ala keskkonnatingimustes või elurikkuses muutusi (nt. aastate lõikes, pärast taastamist või majandamisrežiimi vahetamist), siis kirjelda neid:						

B. Ala seisund

Ankeedi B osa küsimused aitavad hinnata ala struktuuri ja seisundit. Küsimuste tausta ja olulisuse paremaks mõistmiseks ning lihtsamaks vastamiseks tutvumiseks hindamisankeedi täitmise juhendiga, mis on leitav LIFE-IP Loodusriikas Eesti projekti kodulehelt.

Saadud punktid

B1. Milline on kulukihi paksus ja ulatus? Mõeldud on mitme aasta jooksul kuhjunud kulu esinemist, üheaastase kulu olemasolu mõõdukalt määral on normaalne.

Määra seisund.	Paks, viltjas, mitmeaastane kulukiht katab alast rohkem kui 30%	Paks, viltjas, mitmeaastane kulukiht katab alast kuni 30%	Paks, viltjas, mitmeaastane kulukiht katab alast kuni 20%	Paks, viltjas, mitmeaastane kulukiht katab alast kuni 10%	Paks, viltjas, mitmeaastane kulukiht puudub	
Punktid	-10	0	5	10	15	

B2. Milline on ala rohurinde struktuur? Rohurinde struktuuri on hea hinnata karjatamisperioodi lõpus või pärast niitmist.

Määra struktuur.	Kogu ala rohust valdavalt kõrge (ebapiisav hooldus; v.a. puhkeaasta)	Tegemist on hiljuti taastatud alaga, kus niidule omane taimestik on veel taastumas	Karjatataval alal on nii madala kui ka kõrgema rohustuga kohti, kuid need ei vaheldu üle kogu ala; või kogu ala madal (ülekarjatatud); niidetaval alal niitmata laiike ebasoovitava taimestiku tõttu alla 5%	Karjatataval alal on vahelduvalt üle kogu ala nii madala (alla 7 cm) kui ka kõrgema rohustuga (üle 15 cm) kohti; niidetaval alal on niitmata laiike ja ribasid 10-30% ulatuses; puhkeaasta	
Punktid	0	10	10	15	

B3. Kui tihe on alal puude ja põõsaste katvus?

Määra katvus.	Üle 70%	Üle 60%	40–60%; erandiks soostunud ja luhapuisniidud, kus keskmine katvus algab 20%-st	Alla 40%	Alla 20%	
Punktid	-10	0	10	0	-10	

B4. Kui palju kasvab alale peale noort võsa?

Määra maht.	Suur noore võsa pealetung üle kogu ala	Noore võsa pealetung laiguti	Noore võsa pealetung väike või puudub	
Punktid	-10	0	10	

B5. Milline on ala puurinde struktuur?

Määra struktuur.	Puud või põõsad on valdavalt ühevanused ja samast liigist	Nooremad puud ja põõsad kuuluvad mitmesse eri vanuseklassi ning liiki, vanu puid (läbimõõt üle 30 cm) ei leidu	Puud ja põõsad kuuluvad mitmesse eri vanuseklassi ning liiki, leidub ka vanu puid (läbimõõt üle 30 cm)	
Punktid	0	10	15	

B6. Milliseid ja kui palju elustiku mitmekesisust toetavaid elemente alal leidub?

Jooni alla alal leiduvad elemendid:	Känd, kivi, kivihunnik, kiviaed, sipelgapesa, lamapuit, laia võraga puu, õõnsustega puu, tüügaspuu, veekogu, niiske laik. Muu (täpsusta):				
Määra hulk.	Loendis nimetatud elemente alal ei leidu	Alal leidub üksikuid elemente	Alal leidub vähesel hulgal erinevaid loendis nimetatud elemente	Alal leidub mõõdukalt/palju ja mitmeid erinevaid loendis nimetatud elemente	
Punktid	-10	5	10	15	

B7. Milline on ala valgusrežiim?

Määra valgusrežiim.	Kogu ala on kas valgusküllane või varjuline	Leidub nii valgusküllaseid kui ka varjulisi kohti, kuid need ei vaheldu üle kogu ala	Valgusküllased ja varjulised kohad vahelduvad üle kogu ala	
---------------------	---	--	--	--

Punktid	-10	5	15	
---------	-----	---	----	--

B8. Kas ala sees on märke tegevustest, mis taimestikku, mulda või vett kahjustavad (v.a. taastamistegevused)? Kindlasti tuleks ala sees vältida näiteks otsest väetamist või muude saasteainete, prügi sattumist pärandniidule. Kahjustava tegevuse märgid tuleks esimesel võimalusel kõrvaldada: sel juhul väldid taimestiku, mullaelustiku, veekogu või põhjavee pöördumatut kahjustumist.

Jooni alla.	Värsked kuivenduskraavid, vanade kraavide süvendamine, lisaõõda plats, heina ladustamise alad, väljaveorööpad, prügi, maastikuelementide eemaldamine (kiviaed, kivihaud, suur kivi, sipelgapesad jms). Muu (täpsusta):			
Määra kahjustatud pindala.	Üle 20% alast	Kuni 20% alast	1–5% alast	Puuduvad
Punktid	-30	-20	-10	0

C. Ala liigiline koosseis

C-osa täitmine on **niidu väärtuste hindamise lisategevuse toetuse** saamiseks **vabatahtlik**, aga soovitame seda kindlasti teha, et mõista millised taimeliigid on positiivsed/probleemsed ja kui suurel hulgal neid esineb. See omakorda aitab teha õigemaid otsuseid niidu hooldamiseks elurikkust toetavamalt. Tulemuspõhise toetuse pilootprojekti osalejatele on ka C osa täitmine vajalik. Niidu taimeliike aitab Sul määrata spetsiaalne **teatmik „Eesti pärandniitude taimed“**, tasuta eestikeelne mobiiliäpp – **Flora Ingognita** ja **Eesti taimede kukeaabis**. Lisaks on taimi võimalus tundma õppida LIFE-IP Loodusriikas Eesti ja keskkonnaameti poolt korraldatavatel koolitustel. Hindamisankeedi C osa küsimuste tausta ja olulisuse paremaks mõistmiseks ning lihtsamaks vastamiseks tutvumiseks hindamisankeedi täitmise juhendiga, mis on leitav LIFE-IP Loodusriikas Eesti projekti kodulehelt.

C1. Mitu erinevat positiivset taimeliiki alal kasvab? Kaitsealuste taimede esinemine annab lisapunkte (märgitud tärniga *). Jooni loendis alla iga nimetatud taimeliik, -perekond või -rühm, mis alal kasvab. Vaatle niitu hooldusperioodi jooksul mitmel korral, sest taimed õitsevad eri aegadel ning õitsvaid taimi on lihtsam märgata ja ära tunda. Täienda vajadusel nimekirja.

Aasnelk*	Harilik äiatar	Madalakasvulised kõrrelised (nt värihein, lõhnav maarjahein, valge kastehein)	Sinakaslillad liblikõielised (nt harilik hiirehernes, aedhiirehernes)
Käpalised ehk orhideelised* (nt hallkäpp, kaunis kuldking, kahelehtine käokeel)	Hobumadar	Madalakasvulised tarnad (nt villitarn, vesihaljas tarn)	Tedremaran
Siberi võhumõök*	Jumikas (nt arujumikas, põldjumikas)	Mailane (nt kassisaba, harilik mailane, külmamailane)	Tulikas (nt kibetulikas, roomav tulikas, mitmeõiene tulikas)
Värvi-paskhein*	Kannike (nt imekannike, koerkannike)	Mägiristik	Valgeõielised madarad (nt valge madar, värvmadar, soomadar)
Harilik härghhein	Kellukas (nt suureõiene kellukas, kerakellukas, harilik kellukas)	Naistepuna (nt lihtnaistepuna, kandiline naistepuna)	
Harilik kassikäpp	Keskmine teeleht	Ojamõõl	
Harilik kullerkupp	Kollased korvõielised (nt harilik kuldvits, soo-koeratubakas, kare seanupp)	Peetriteleht	
Harilik maarjalepp	Kollased liblikõielised (nt aas-seahernes, harilik nõiahammas)	Raudrohi (nt harilik raudrohi, võsa-raudrohi)	
Harilik nurmenukk	Kurereha (nt haisev kurereha, mets-kurereha)	Robirohi (nt suur robirohi)	
Harilik palderjan	Lõosilm ehk meelespea	Roosad liblikõielised (nt aasristik, keskmine ristik)	

Jooni alla tuvastatud liikide arv.	0	1-4	5-9	10-14	15 või enam	
Punktid	0	5	10	15	20	
Kui alal kasvab vähemalt üks kaitsealune taimeliik, siis lisa 10 punkti veel juurde.						

C2. Milliseid ja kui suurel hulgal ekspansiivseid taimeliike alal kasvab? Ekspansiivsed liigid on kohalikku floorasse kuuluvad liigid, mis hakkavad hoolduse lõppemise, alahoolduse, niiskusrežiimi muutumise, loomade valikulise söömise tõttu või väetamise korral niidukoosluses vohama ning tõrjuvad madalakasvulisemad taimed aegamööda välja. Vajadusel täienda ekspansiivsete taimede nimekirja.

Jooni alla.	Harilik angervaks, harilik naat, kastik, kõrvenõges, ohakas. Muu (täpsusta):					
Määra katvus.	Domineerivad tugevalt üle kogu ala, takistades positiivsete taimeliikide kasvu	Moodustavad tihedaid monodominantseid kogumikke	Moodustavad suuremaid tihedamaid laiike, kuid vahel kasvab ka positiivseid taimeliike	Kasvavad mõõdukalt määral muu taimestiku sees		
Punktid	-5	0	5	10		

C3. Milliseid ja kui suurel hulgal invasiivseid võõrtaimeliike alal kasvab? Võõrliigid on Eestisse tahtlikult või kogemata sissetoodud liigid, mis on suutnud looduses püsima jääda. Osad võõrliigid muutuvad invasiivseks ning ohustavad oma arvukuse või elutegevusega kohalikku elustikku ja kooslusi.

Jooni alla.	Kanada kuldvits/sügis-kuldvits, sosnovski karuputk, ida-kitsehernes, hulgalehine lupiin, verve lemmalts. Muu (täpsusta):					
Määra katvus	Domineerivad üle kogu ala	Moodustavad suuremaid kogumikke, esinevad sageli üle ala	Moodustavad väikseid kogumikke, esinevad hõredalt üle ala	Üksikud	Puuduvad	
Punktid	-30	-20	-15	-10	0	

PUNKTE KOKKU:

D. Tagasiside

D-osas saad anda hindamisankeedi ja toetussüsteemi kohta konstruktiivset tagasisidet, mis aitab tähelepanu juhtida lisategevuse kitsaskohtadele. Sinu arvamus aitab ühtlasi kaasa sellele, et pärandniitude majandamise toetussüsteem muutuks tulevikus veelgi tõhusamaks. Hindamisankeedi D-osa küsimuste tausta ja olulisuse paremaks mõistmiseks ning lihtsamaks täitmiseks tutvu hindamisankeedi juhendiga, mis on leitav projekti LIFE-IP Loodusriikas Eesti kodulehel.

D1. Kas täiendasid hindamisankeeti hooldusperioodi jooksul mitmel korral?

Jooni alla.	Jah	Ei
-------------	-----	----

D2. Kui palju kulus Sul hindamisankeedi täitmiseks, täiendamiseks ja vastuste saatmiseks aega?

Märgi ligikaudne ajakulu minutites. Kui täiendad ankeeti hooldusperioodi jooksul mitmel korral, siis lisa ka iga täiendamise ajakulu.

Kogu ajakulu:	Täiendamise ajakulu:	Vastuste saatmise ajakulu:
Kas ajakulu oli liiga suur või jõukohane?		

D3. Kui lihtne või keeruline oli hindamisankeedi küsimustele vastata?

Jooni alla.	Väga keeruline	Pigem keeruline	Nii ja naa	Üsna lihtne	Väga lihtne
Kui ankeedi küsimustele oli keeruline vastata, siis lisa selgitus:					

Nimeta ankeedi küsimused ja/või juhendi punktid, mis vajaksid lihtsustamist või ümbersõnastamist:

D4. Kas Sulle on oluline tunda enda hooldatava pärandniidu väärtusi, mis on seotud elurikkuse ja elupaiga seisundiga?

Jooni alla.	Väga oluline	Pigem oluline	Pigem ebaoluline	Ei ole üldse oluline	Ei oska vastata
-------------	--------------	---------------	------------------	----------------------	-----------------

Soovi korral lisa kommentaar:

D5. Kas Sinu arvates sobib niitude hooldamise puhul paremini tulemuspõhise või tegevuspõhise toetuse süsteem?

Tulemuspõhine toetus - hooldajale pole ette antud tegevusi ega reegleid pärandniidu hooldamiseks; toetus oleneb hooldustulemusest: mida parem on niidu seisund ja suurem elurikkus, seda suurem on toetus.

Tegevuspõhine toetus - hooldaja saab toetust ettekirjutatud tegevuste täitmise eest; toetuse suurus on enne kindlaks määratud ning see ei olene niidu eripäradest ega elupaiga ja elurikkuse seisundist.

Jooni alla.	Pigem tulemuspõhine toetus	Mõlemad sobivad	Neid tuleb omavahel kombineerida	Pigem etteantud tegevuste/reeglite põhine toetus
-------------	----------------------------	-----------------	----------------------------------	--

Soovi korral lisa kommentaar:

D6. Kas muudaksid oma hooldataval alal majandamisvõtteid, kui nõuded puuduksid? Kirjelda kuidas ja miks.

D7. Muud kommentaarid

Soovi korral lisa ükskõik milliseid asjasse puutuvaid küsimusi, kommentaare ja ettepanekuid.